

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisista vihreistä joukkolainoista (eurooppalaiset vihreät joukkolainat)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisista vihreistä joukkolainoista (eurooppalaiset vihreät joukkolainat) (U 43/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Milla Kouri, valtiovarainministeriö
- toimistopäällikkö Niina Bergring, Finanssivalvonta
- vanhempi ekonomisti Otso Manninen, Suomen Pankki
- asiantuntija Santeri Suominen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- vastuullisuusasiantuntija Elina Kamppi, Finanssiala ry
- toimitusjohtaja Kimmo Lipponen, Finnish Business & Society ry (FIBS)
- ilmastoasiantuntija Lasse Leipola, Finnwatch ry
- suojelelun neuvonantaja Jussi Nikula, WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

I Osasto — Kohde ja määritelmät

Asetusehdotuksen 1 artiklassa määritetään, että asetuksen tarkoituksena on luoda yhtenäiset vaatimukset liikkeeseenlaskijoille, jotka haluavat käyttää joukkolainastaan nimitystä eurooppalainen vihreä joukkolaina tai EuGB-joukkolaina. Asetusehdotuksen 2 artiklassa määritetään asetus ehdotuksen keskeiset käsitteet, kuten liikkeeseenlaskija, rahoitusyritys, julkinen liikkeeseenlaskija, taksonomian kriteerit ja säännelty markkina. Julkisia liikkeeseenlaskijoita olisivat esimer-

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

kiksi Euratom, EU ja valtiot sekä niiden alaiset virastot, alueellinen tai kunnallinen toimija sekä edellä mainittujen täysin omistettut yhtiöt.

II Osasto — Nimityksen ”eurooppalainen vihreä joukkolainaa” tai ”EuGB-joukkolainaa” käytölle asetetut edellytykset

I Luku — Joukkolainaan liittyvät vaatimukset

Asetusehdotuksen 3 artiklassa määritetään, että ainoastaan joukkolainasta, joka täyttää II osaston vaatimukset koko maturiteettinsa ajan, saa käyttää nimitystä eurooppalainen vihreä joukkolainaa tai EuGB-joukkolainaa. I luvun muissa artikloissa määritetään vihreiden joukkolainojen varojen käyttöä koskevat ehdot (artikla 4), rahoitusvarojen määritelmä (artikla 5), varojen taksonomian mukaisuus (6 artikla) ja taksonomian kriteerien käyttö (artikla 7). Asetusehdotuksen 6 artiklan mukaan kaikkien sijoituskohteiden ei tarvitsisi olla jo sijoitushetkellä taksonomian mukaisia, mutta niiden tulisi olla taksonomian mukaisia rajatun ajan sisällä ja niiden taksonomian mukaisuuden saavuttamisen osalta pitäisi olla suunnitelma. Ehdotuksen 7 artikla määrittää taksonomian kriteerien käytön ja viittaa taksonomia-asetukseen. Kuitenkin artiklassa määritetään, että kriteerien uudistuessa joukkolainan varat on siirrettävä uusien kriteerien mukaisiin kohteisiin viiden vuoden sisällä.

II Luku — Avoimuus ja ulkopuolista arviointia koskevat vaatimukset

Asetusehdotuksen II luvussa määritetään eurooppalaisen vihreän joukkolainan liikkeeseen laskijaa koskevia avoimuuteen ja tiedonantoon koskevia velvoitteita, kuten vaatimukset eurooppalaisesta vihreästä joukkolainasta koskevalle tietokoosteelle ja kyseisen tietokoosteen liikkeeseenlaskua edeltävälle arvioinnille (8 artikla), kohdentamisraporteille ja kyseisten raporttien liikkeeseenlaskujen jälkeiselle arvioinnille (9 artikla), joukkolainan vaikutusraportille (10 artikla) sekä julkista liikkeeseenlaskijaa koskevat erityisehdot (11 artikla), eurooppalaisen vihreän joukkolainan esittettä koskevat vaatimukset (12 artikla) sekä tavat, miten tiedot on julkaistava liikkeeseenlaskijan internet-sivuilla sekä miten asia notifioidaan Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle (ESMA) ja kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle (13 artikla).

III Osasto — Eurooppalaisten vihreiden joukkolainojen ulkopuoliset arvioijat

I luku — Edellytykset eurooppalaisten vihreiden joukkolainojen ulkopuolisen arvioijan toiminnan aloittamiselle

Osaston I luvussa määritetään ehdot ulkopuolisten arvioijien rekisteröitymiselle ja rekisteröitymisen hakemiselle (14, 15 ja 16 artikla). Rekisteröitymishakemus voidaan tehdä millä tahansa EU:n virallisella kielellä (17 artikla). Valtion tarkastuselimien ja muiden julkisten toimijoiden, jotka saavat asetusehdotuksen mukaan arvioida julkisten liikkeeseenlaskijoiden joukkolainoja, ei tarvitse noudattaa III ja IV osaston vaatimuksia eikä siten esimerkiksi rekisteröityä ESMA:n valvonnan alle (14 artikla).

II Luku — Hallintoa koskevat organisatoriset vaatimukset, prosessit ja asiakirjat

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

Osaston II luvussa määritetään ESMA:n valvonnan alle tuleville ulkopuolisille arvioijille organisaatiota ja hallinnointia koskevia vaatimuksia, jotka niiden on täytettävä. Ulkopuolisen arvioijan olisi täytettävä yleiset periaatteet (18 artikla), vanhempaa johtoa koskevat vaatimukset (19 artikla), arviointien kanssa työskenteleviä analyysoijia, työntekijöitä ja muita henkilöitä koskevat vaatimukset (20 artikla), lainsäädännön noudattamisen toimintoa koskevat vaatimukset (21 artikla), sisäisiä periaatteita ja menettelytapoja koskevat vaatimukset (22 artikla), arviointimetologioita ja arviointeihin käytettävää tietoa koskevat vaatimukset (23 artikla) sekä vaatimus, että ulkopuolisten arvioijien pitäisi ilmoittaa mahdollisista arviointimetologiaan liittyvistä virheistä (24 artikla), ulkoistamiseen liittyvät vaatimukset (25 artikla), kirjanpitoa koskevat vaatimukset (26 artikla), intressiristiriitoja ja tiedon luottamuksellisuutta koskevat vaatimukset (27 artikla) sekä muita palveluita koskevat vaatimukset (28 artikla).

III Luku — Liikkeeseenlaskua edeltävät ja liikkeeseenlaskun jälkeiset arvioinnit

Asetusehdotuksen 29 artiklan mukaan ulkopuolinen arvioija ei saa viitata ennen liikkeeseenlaskua tapahtuvassa tai liikkeeseenlaskun jälkeen tapahtuvissa arvioinneissa ESMA:an tai toimivaltaisiin viranomaisiin tavalla, josta voisi saada käsityksen, että jokin edellä mainituista viranomaisista tukisi tai olisi hyväksynyt arvioinnin tai muut ulkopuolisen arvioijan tekemät arvioinnit. Asetusehdotuksen 30 artiklassa määritetään ennen liikkeeseenlaskua tapahtuvien ja liikkeeseenlaskun jälkeisten arviointien julkistamista koskevat vaatimukset.

IV Luku — Kolmansien maiden ulkopuolisten arvioijien tarjoamat palvelut

Osaston IV luvussa määritetään ehdot, millä perusteella kolmansien maiden toimijat voivat toimia ulkopuolisina arvioijina. Asetusehdotuksen 31 artikla koskee ESMA:an rekisteröitymisen yleisiä ehtoja, 32 artikla tarvittavaa ekvivalenssipäätöstä kolmannen maan lainsäädännön ja valvonnan samankaltaisuudesta, jotta kolmannen maan ulkopuolinen arvioija voidaan rekisteröidä ESMA:n rekisteriin, 33 artikla rekisteröitymisen rekisteröinnin poistamista 34 artikla kolmannessa maassa toimivan ulkopuolisen toimijan tunnustamista sekä 35 artikla EU:iin sijoittuneen ulkopuolisen arvioijan kolmannen maan ulkopuolisen arvioijan palveluihin tukeutumista.

IV Osasto — Toimivaltaiten viranomaisten ja ESMA:n suorittama valvonta

I Luku — Toimivaltaiset viranomaiset

Luvussa määritetään toimivaltaisia viranomaisia koskevat säädökset. Asetusehdotuksen 36 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että esiteasetuksen ((EU) 2017/1129) perusteella määrätyt valvontaviranomaiset valvovat asetusehdotuksen 8–13 artiklan vaatimuksia. Ehdotuksen 37 artiklassa määritetään toimivaltaiten viranomaisten valvonta- ja tutkintavaltuudet, 38 artiklassa toimivaltaiten viranomaisten keskinäistä yhteistyötä koskevat säännökset, 39 artiklassa ammatillista salassapitovelvollisuutta, 40 artiklassa varotoimia, 41 artiklassa hallinnollisia seuraamuksia ja muita hallinnollisia toimia sekä 42 artiklassa valvonta- ja seuraamusvaltuuksien käyttöä koskevat säännökset. Ehdotuksen 43 artikla koskee valitusoikeutta ja 44 artikla valvonta- ja seuraamuspäätösten julkistamista. Ehdotuksen 45 artikla koskee toimivaltaisen viranomaisen raportointia seuraamuksista ESMA:lle.

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

II Luku — ESMA

Osaston II luvun säännöksillä luodaan ESMA:n valvontakehikko ulkopuolisille arvioijille. Luvun säännöksissä määritetään ESMA:n oikeus pyytää tietoja (47 artikla), järjestää tutkimuksia (48 artikla) ja tehdä paikan päällä tehtäviä tarkastuksia (49 artikla). Ehdotuksen 46 artiklan mukaan ESMA:n tehdessä 47, 48 ja 49 artiklan mukaisia toimia, se ei saa käyttää toimia saavuttaakseen asianajosalaisuuden suojaamia tietoja (46 artikla). Ehdotuksessa määritetään myös eri valvontaviranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskevat säännökset (50 artikla), ESMA:n valvontatoimet (51 artikla), ESMA:n oikeus määrätä sakkoja (52 artikla) ja uhkasakkoja (53 artikla). Ehdotuksen 54 artiklassa määritetään sakkojen ja uhkasakkoja määräämistä koskevia tarkempia vaatimuksia sekä 55 artiklassa prosessia koskevia säännöksiä valvontatoimien käytölle ja sakkojen antamiselle. Ehdotuksen 56 artiklassa määritetään, miten 51—53 artiklan toimien osalta ESMA:n on kuultava osallisia henkilöitä. Ehdotuksen 57 artiklan mukaan EU:n tuomioistuimella on rajoittamaton oikeus arvioida ESMA:n asettamia sakkoja tai uhkasakkoja. Asetusehdotuksen 58 artiklassa säädetään rekisteröitymisestä, tunnustamisesta ja valvonnasta perittävistä maksuista. Ehdotuksen 59 artiklassa säädetään tarkemmin rekisteristä, johon ulkopuoliset arvioijat ja myös kolmannen maan ulkopuoliset arvioijat rekisteröitäisiin.

V Osasto — delegoidut säädökset

Asetusehdotuksen V osastossa säädetään komissiolle delegoitavasta toimivallasta ja sen rajauksesta. Komissiolle delegoidaan toimivaltaa antaa tarkempaa lainsäädäntöä 55 artiklan osalta prosessiohjeista sekä 58 artiklan osalta ESMA:n ulkopuolisilta arvioijilta perittävistä maksuista. Asetusehdotuksen 61 artiklassa säädetään komitologia-menettelystä ja siitä, että komissiota avustava komitea on Euroopan arvopaperikomitea (ESC).

VI Osasto — Loppusäännökset

Asetusehdotuksen 62 artiklassa säädetään siirtymäsäännöksistä. Ulkopuolisten arvioijien on notifioitava ESMA:a 30 kuukauden kuluessa asetusehdotuksen soveltamisen aloittamisesta. Päivä sen jälkeen palveluja saa tarjota vain ESMA:an rekisteröitynyt ulkopuolinen arvioija. Kuitenkin tänä aikana ulkopuolisten arvioijien on sovellettava asetusehdotuksen 16—30 artiklan vaatimuksia muutamien poikkeuksin. Asetusehdotuksen 63 artiklassa säädetään kolmansien maiden ulkopuolisten arvioijien osalta siirtymäsäännöksistä. Asetusehdotuksen 64 artiklassa säädetään, että asetus tulisi voimaan 20 päivää jälkeen, kun se on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä.

Asetusehdotuksen liitteet

Asetusehdotus sisältää neljä liitettä: I, II, III, ja IV. Liitteissä määritetään standardipohjat eri tiedonantoon liittyville asiakirjoille. Asetusehdotuksen I liite määrittää raportointipohjan tietokoosteelle, II liite raportointipohjan kohdentamisraportille, III liite vaikutusraportille ja IV liite raportointipohjan liikkeeseenlaskua edeltävälle ja liikkeeseenlaskun jälkeiselle arvioinnille.

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää perusteltuna aloitetta luoda EU-tasoinen vapaaehtoinen standardi vihreille joukkolainoille. Vihreiden joukkolainojen markkinat ovat kasvaneet viime vuosina. Valtioneuvosto katsoo lainsäädäntöehdotuksen tukevan sekä joukkolainamarkkinoiden että laajemmin myös pääomamarkkinoiden kehitystä ja parantavan sijoittajansuojaa. Lisäksi valtioneuvosto katsoo vapaaehtoisen standardin olevan toimivampi verrattuna pakottavaan, jollainen voisi heikentää vihreiden joukkolainojen markkinoita ja niiden likviditeettiä. On huomioitava, että EU-standardin perustuessa taksonomian kriteereihin, joita ei ole vielä asetettu kaikille sektoreille, pakottava standardi voisi esimerkiksi tahattomasti ohjata pääomia kohteista, jotka ovat ympäristön kannalta kestäviä, mutta niille ei ole vielä tehty taksonomian kriteerejä.

Valtioneuvosto katsoo, että vihreitä joukkolainoja koskevan EU-standardin tulisi olla käytettävyydeltään toimiva erilaisille joukkolainojen liikkeeseenlaskijoille ja erityyppisille vihreille joukkolainoille. Lisäksi EU-standardin luotettavuus ja markkinauskottavuus on säilytettävä korkealla tasolla.

Valtioneuvosto katsoo, että vihreitä joukkolainoja koskeva EU-standardi vaatii uskottavan ja toimivan tiedonantovelvoitekehikon ja siihen liittyvän valvonnan. Ulkopuoliset arvioijat ovat merkittävässä asemassa arvioidessaan vihreiden joukkolainojen sijoitusten ympäristönäkökulmia ja antaessaan lausuntoja näistä. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena, että EU-standardin mukaisten vihreiden joukkolainojen ulkopuolisille arvioijille luodaan organisaatiota ja hallinnointia koskevat vaatimukset, kuten komission ehdotuksessa esitetään. Valtioneuvosto suhtautuu arviointikehyksen uskottavuuden näkökulmasta varauksellisesti mahdollisuuteen osoittaa julkisten liikkeeseenlaskijoiden arviointitehtäviä jäsenvaltioiden viranomaisille tai muille julkisille toimijoille. Arviointikehyksen uskottavuuden varmistamiseksi olisi vähintäänkin tärkeää, että myös mahdollisten julkisten arviointitehtäviä hoitavien tahojen riippumattomuus, hallinnointi ja valvonta on järjestetty asianmukaisella tavalla, ottaen huomioon myös komission ehdotuksessa yksityisille toimijoille esitetyt vaatimukset.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, että EU-standardin mukaisten ulkopuolisten arvioijien olisi rekisteröidyttävä ESMA:an. Koska ulkopuolisia arvioijia on rajattu määrä ja ne ovat yleensä kansainvälisen tai EU-tason toimijoita, EU-tason valvontaa on lähtökohteisesti pidetty tällaisille rajat ylittävillä toimijoilla kansallista valvontaa sopivampana. Valtioneuvosto toteaa kuitenkin, että ESMA:lle keskitettävien suorien toimivaltuuksien on oltava täsmällisiä ja tarkkarajaisia samoin kuin niihin liittyvien mahdollisten säädöstoimivallan delegointien komissiolle. Lainsäädäntöehdotuksen mukaista valvonnan jakoa kansallisen toimivaltaisen viranomaisen ja ESMA:n välillä pidetään pääosin onnistuneena. Valtioneuvosto pitää EU-standardin mukaisten vihreiden joukkolainojen liikkeeseenlaskijoiden päätoimisen valvonnan pitämistä kansallisella tasolla hyvänä ratkaisuna ja yhteensopivana nykyiseen valvontakehikkoon.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotetun sääntelyn tausta ja toimintaympäristö. Asetusehdotuksessa määritellään kriteerit sille, minkälaisista joukkolainoista nimikettä ”Eurooppalainen vihreä joukkolaina” tai ”EuGB” saa

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

käyttää. Vihreällä joukkolainalla (green bond) tarkoitetaan joukkolainaa, jolla sijoitetaan lähtökohtaisesti ympäristön kannalta kestäviin kohteisiin. Nyt ehdotettu, vapaaehtoisesti käytettäväksi tarkoitettu standardi perustuu jo aiemmin hyväksytyyn mutta edelleen täydentyvään taksonomiaan (ks myös TaVL 70/2018 vp — U 56/2018 vp ja TaVM 8/2021 vp — HE 255/2020 vp), jossa määritetään yleiset luokitusjärjestelmän ympäristötavoitteet, yleiset periaatteet ja raportointikehikko.

Yleisiä huomioita kestävyysstandardeista. Tällä hetkellä kestävyyskriteerit täyttävillä hankkeilla on rahoitusta tarjolla enemmän kuin kysyntää. Kestävyyskriteerit ovat siten keskeisessä asemassa rahoitusmarkkinoilla toimittaessa. Määritelmien laadinnassa voidaan joutua hankaliinkin rajanvetotilanteisiin: jos ”vihreän statuksen” substanssivaatimusten muodostama kynnys tai hallinnollinen taakka statuksen saamiseksi muodostuu liian korkeaksi, vihreiden kohteiden volyymi jää vähäiseksi ja siten myös niiden vaikutus marginaaliseksi. Toisaalta liian löyhät kriteerit voivat mahdollistaa joukkoon pääsyn myös kohteille, jotka eivät olekaan tosiasiallisesti ilmastotavoitteiden mukaisia, mikä voi rapauttaa luottamusta järjestelmään. Lisäksi epävarmuus sääntelyn kehityksestä voi vähentää halukkuutta sijoittaa kestäviin kohteisiin; jos luokittelu muuttuu kovin taajaan, kasvaa riski, että sijoittajat eivät enää tukeudu siihen valintoja tehdessään.

Tiedonantovelvoitteet. Kestävyysluokittelulle on joka tapauksessa selkeä kysyntä. Tällä hetkellä markkinoilla on lukuisia erilaisia vihreiden joukkolainojen standardeja; erot eri standardien välillä voivat olla merkittäviä. Ympäristöystävällisyyden käsitettä käytetään varsin vaihteleviin parametreihin tukeutuen ja tavalla, joka ei kaikissa tapauksissa edistä sijoituskohteiden vertailtavuutta. Lainsäädäntöön onkin lisätty merkittävästi sekä rahoitusalan toimijoiden että rahoituksen kohdeyhtiöiden raportointivelvoitteita. Erilaisten tiedonantovelvoitteiden kumulaatio on kuitenkin omiaan kasvattamaan sijoitustuotteisiin liittyvää informaatiovyöryä, mikä on ollut korkeaan sijoittajansuojaan pyrkivän, viimeaikaisen sääntelyn kielteinen puoli. Olennaista on, että lisätiedonantovelvoitteet tulevat sijoittajarajapintaan siten laadittuina, että ne tosiasiallisesti palvelevat tiedontarvetta. Keskeistä tässä on tietojen yhteismitallisuus.

Ympäristöriski. Kestävinä tai ympäristöystävällisinä sijoituskohteina myytävien tuotteiden houkuttavuus asiakkaiden silmissä perustuu usein kyseisten tuotteiden tavallista suurempaan läpinäkyvyyteen sekä luottamukseen siitä, että niiden kautta sijoittaja pystyy sijoituskäyttäytymisellään vaikuttamaan ympäröivään yhteiskuntaan. Tässä yhteydessä on olennaista pitää erillään toisistaan käsite siitä, että jokin sijoituskohde voi olla ympäristövaikutuksiltaan — tai muiden kestävyyttä indikoiviksi valittujen tekijöiden osalta — enemmän tai vähemmän kestävä. Ympäristöriskeillä tarkoitetaan tällöin sijoituksen kohteena olevan toiminnan aiheuttamaa riskiä ympäristölle. Tästä erillään tulee pitää se riski, jonka ympäristö kaikinensa — sään ääri-ilmiöt ja muut ilmastomuutoksen vaikutukset — aiheuttaa yritystoiminnan kannattavuudelle ja siten sen edellytyksiin olla sijoittajien kannalta tuottava kohde.

Vaikuttavuusarvioinnit. Vaikuttavuusarviot ovat sijoittajille merkittävin keino seurata vihreiden joukkolainojen todellisia vaikutuksia. Vuotuinen allokaatioraportti onkin tarpeellinen selventämään rahoituksen käyttöä, mutta siitä ei vielä ilmene saavutetut ympäristöhyödyt tai aiheutetut haitat. Talousvaliokunta yhtyy kuulemiensa asiantuntijoiden käsitykseen vaikuttavuusraportoinnin vahvistamistarpeesta tässä sääntelyssä. Vaikutusten selkeä raportointi helpottaisi sijoittajia täyttämään myös heihin itseensä kohdistuvia raportointivaatimuksia.

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

Tarkastajat. Ulkopuolisten tarkastajien käytön vaatimus on perusteltu, sillä näin voidaan vähentää viherpesun riskiä. Velvoittamalla tarkastajat rekisteröitymään ESMA:aan, varmistetaan, että vaatimukset ovat yhteneväiset kaikille ja että mahdolliset eturistiriitatilanteet tulevat huomioituiksi. EU-standardin vaatimukset valtiollisille liikkeeseenlaskijoille ja näiden ulkopuolisille tarkastajille tulee olla yhdenmukaiset muiden kanssa.

Kriteerien muutokset velkakirjan juoksuajana. Talousvaliokunta muistuttaa, että teollisten innovaatioiden markkinoille saattaminen ja skaalaaminen ovat usein hyvin pitkäkestoisia ja pääomaintensiivisiä vaiheita. Pilottilaitosten ja ensimmäisten teollisen mittakaavan toteutusten vaiheessa riskit ovat suuria ja investointisyklit pitkiä. Tämä tukee johtopäätöstä, että lainsäädännössä tulee välttää sellaisia ratkaisuja, jotka luovat rahoitusepävarmuutta pitkäkestoisiin investointeihin.

Epävarmuus sääntelyn sisällön muutoksista ja näiden muutosten vaikutuksista on erityisen haitallista hankkeissa tai arvopapereissa, joiden on suunniteltu säilyttävän tai kasvattavan arvoaan vuosia tai jopa vuosikymmeniä. Eurooppalainen vihreä joukkolaina, joka voisi menettää vihreän statusensa ennen lainan erääntymistä, todennäköisesti menettäisi arvoaan markkinoilla. Tällä olisi vaikutusta myös lainan hintaan ja muihin ehtoihin. Ottaen huomioon edellä sanottu joukkolainan liikkeeseenlaskijalle voi olla hankalaa uudistaa joukkolainan vakuutena olevia lainoja muuttuneiden (kirstyneiden) taksoniakriteerien mukaisiksi.

Talousvaliokunta katsoo, että velkakirjat, jotka ovat olleet EuGB-kriteerien mukaisia liikkeeseenlaskuhetkellä, on tarkoituksenmukaista vapauttaa taksoniakriteereihin myöhemmin tehtävistä tiukennuksista. Tämä linjaus olisi yhdensuuntainen sen laajalti muilla lainsäädäntösektoreilla käytössä olevan periaatteen kanssa, että kukin ratkaisu on oman aikansa tuote ja siihen tulee soveltaa lainsäädäntöä sellaisena kuin se on ollut tuotteen markkinoille saattamisen hetkellä.

Rahoitusvakaus. Ilmastonmuutosta jouduttavien toimien kannustimien ja sanktioiden yhteisvaikutuksen tulisi toimia siten, että ne ohjaisivat johdonmukaisesti ja yhdensuuntaisesti pääomia sellaisiin toimiin, jotka edistävät ilmastonmuutoksen hillitsemisen tavoitteita. Rahoitusmarkkinalainsäädännöllä voi olla tärkeä rooli ilmastopolitiikassa, mutta sen ensisijaiset tavoitteet liittyvät rahoitusmarkkinoiden vakauteen, rahoitusmarkkinoiden riskien pienentämiseen sekä sijoittajan ja kuluttajansuojaan. Ympäristönäkökulma voi olla osa rahoitusmarkkinasääntelyn tavoitteita, mutta se ei voi syrjäyttää edellä mainittuja primääritavoitteita.

Talousvaliokunta ilmaisee huolensa siitä, että edelleen harkitaan vakavaraisuuskehikon käyttämistä kestävien investointien kannustimena. Vakavaraisuuskehikon tulee olla riskiperusteinen, eikä tällä hetkellä ole viitteitä siitä, että kestävien sijoitusten kokonaistaloudelliset riskit olisivat muita sijoituksia pienempiä. Vakavaraisuusvaatimusten tarkoitus on, että luottolaitoksen varat ovat velkoja suuremmat vielä riskien mahdollisesti toteutuessakin. Laskelmissa verrataan laskennallisia riskejä ja pankin omia varoja, esimerkiksi osakepääomaa. Riskipainojen alentaminen ympäristösyistä merkitsisi irtaantumista näiden vaatimusten säätämisen alkuperäisistä perusteista.

Talousvaliokunta toteaa, että ilmastonmuutoksen suorat, epäsuorat ja siirtymävaikutukset voivat aiheuttaa merkittävää taloudellista vahinkoa ja tappioita pankeille: syy-yhteyden ympäristövaikutusten ja riskien realisoidumisen välillä voidaan katsoa olevan olemassa. Arvioitaessa riskipai-

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

nojen käyttöä ehdotetulla tavalla tulee kuitenkin huomioida, että vakavaraisuuslaskentaa ei ole suunniteltu ympäristöongelmia, vaan taloudellisilta riskeiltä suojautumista silmällä pitäen.

Edellä sanotun lisäksi talousvaliokunta huomauttaa, että ei myöskään ole varmuutta siitä, että alemmat riskipainot toimisivat kannustimina toivottuun suuntaan. Kun vielä huomioidaan, että tällä hetkellä sijoitusvarallisuutta olisi tarjolla kestäviin kohteisiin enemmän kuin tällaisia kohteita on tarjolla, tulisi kannustimia kohdentaa kestäväen reaalitalouden toiminnan kehittämiseen.

Kestävän rahoituksen strategia on rahoitusvakauden näkökulmasta myös merkittävä siksi, että se velvoittaa seuraamaan rahoitusvirtoja kestäviin investointeihin sekä rahoitussektorin tilaa suhteessa ilmastotavoitteisiin. Nämä molemmat toimet edesauttavat tunnistamaan siirtymäriskeihin liittyviä rakenteellisia haavoittuvaisuuksia.

Kokoavia huomioita jatkovalmisteluun. Mikään yksittäinen toimenpide tai mekanismi ei voi saada aikaan ilmaston kannalta riittävää toimintatapojen muutosta. On tärkeää, että keinovalikoima saadaan laajaksi. Tämä edellyttää, että myös vapaaehtoiset ja toimialojen itsesääntelyyn perustuvat kestävyyttä edistävät instrumentit tulevat laajalti käyttöön otetuiksi. Talousvaliokunta korostaa kuitenkin, että vapaaehtoiset toimet ja informaatio-ohjaus ovat luonteeltaan täydentäviä ja niiden tulee olla yhteensopivia suhteessa sitoviin markkinoita ohjaaviin mekanismeihin, joista tärkein on päästökauppa.

Nyt esitettyjen ehdotusten kokonaisvaikutuksia on vaikeaa arvioida niin monen seikan riippuessa alemmanasteisesta sääntelystä ja viranomaisohjeistuksista. Tiivis kytkeä taksonomiaan aiheuttaa kuitenkin väistämättä sen, että onnistuminen taksonomiassa määrittää myös käsillä olevan sääntelyn onnistumisen.

Valiokunta tähdentää, että markkinat ovat varsin alttiita reagoimaan jo ennusteisiin tulevan sääntelyn suhteen: alustavatkin arviot kannustimista tai sanktioista voivat saada aikaan vaikutuksia pääomien liikkeisiin. Erityisesti hiilivuodon voidaan arvioida olevan merkittävä riski sinänsä kunnianhimoisten EU-säännösten tavoitteiden toteutumisen kannalta. Tämän vuoksi säädösvalmistelun avoimuuteen, toimintaympäristön ennakoitavuuteen ja oikeusvarmuuteen tulisi kiinnittää huomiota jo säädösvalmisteluprosessien alkuvaiheista lähtien.

EU:n yhtenäinen standardi todennäköisesti parantaisi vihreiden joukkolainojen markkinoiden toimivuutta lisäämällä likviditeettiä, kasvattamalla tällä tavoin saavutettavien ympäristövaikutusten uskottavuutta sekä vähentämällä viherpesun riskiä. Talousvaliokunta korostaa, että tässä vaiheessa standardin on syytä olla vapaaehtoinen, jotta nähdään, kuinka toimiva nyt valittu ratkaisu on. Rahoitusmarkkinasääntelyssä on joka tapauksessa otettava huomioon, ettei ilman muutoksia reaalitalouden toimintaan saada aikaan tämän sääntelyn tavoitteena olevia muutoksia; rahoitus ei voi olla sen kestävämpää kuin rahoituksen kohteena oleva toiminta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 19.10.2021

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Joakim Strand r
jäsen Hussein al-Taeed sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller

**Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp
Eriävä mielipide**

Eriävä mielipide

Perustelut

Perussuomalaiset vastustavat ehdotettua asetusta eurooppalaisiksi vihreiksi joukkolainoiksi.

EU:lle ei kuulu antaa oikeutta määritellä vihreyttä

Perussuomalaiset pitävät huolestuttavana kehitystä, jossa EU-tasolla standardisoidaan se, mitä saa kutsua vihreäksi ja mitä ei. Määrittely nojaisi EU-komission rakentamaan taksonomiaan, suomeksi luokitteluun, jossa esimerkiksi eri energiantuotantomuodot tai teollisuuden ja liikenteen muodot luokitellaan vihreiksi ja vähemmän vihreiksi.

Vapaaehtoisuus on näennäistä

Ehdotuksen mukaan vihreä luokitus olisi vapaaehtoinen, mikä madaltaisi asetuksen hyväksymisen kynnyksen. Mikäli kyseessä olisi aidosti vapaaehtoinen järjestely, asiasta tuskin tarvitsisi asetuksia tehdä. On ilmeistä, että vihreysluokitukselta tulisi nykyisessä mainehaittoja ja kielteistä taksonomiakohtelua pelkäävässä yritys-elämässä käytännössä pakko. On todennäköistä, että velkakirjoihin sijoittavien tahojen lisäksi velkakirjakauppoja rahoittavat pankit alkaisivat edellyttää vihreyttä luototettavilta kohteilta.

Asetuksen koko idea on ohjailla rahoitusta vihreään

Vapaaehtoisuuden vetoaminen tuntuu siis oudolta, koska koko asetuksen ideahan on, että rahoitusta ohjautuisi aiempaa enemmän vihreisiin hankkeisiin ja aiempaa vähemmän ei- vihreisiin hankkeisiin ja että vihreiden hankkeiden rahoitus olisi edullisempaa kuin ei- vihreiden hankkeiden.

Kuten luottoluokitukset nykyisin, tulevaisuudessa vihreysluokitus ohjailisi mahdollisesti keskuspankkien velkakirjaostoja. Valtiotasolla erilaisten yritystukien ja korkotuottojen verotuksen puolella on todennäköistä, että vihreyttä tullaan käyttämään yhtenä kriteerinä.

Miksei asiaa voi jättää markkinoiden harteille?

Mitään järkevää selitystä sille, miksei joukkovelkojen vihreyden arviointia voisi jättää markkinoiden harteille, ei ole annettu. Ehdotettuun järjestelyyn suostuminen siirtäisi EU-komissiolle ja EKP:lle mittavasti talouspoliittista valtaa. Koko järjestely on siten kyseenalaistettavissa jo pelkän kansallisen budjettisuvereniteetin näkökulmasta.

Suuret maat ajaisivat kansallista etuaan Suomen kustannuksella

EU:n yksinoikeus taksonomiaan voi johtaa omituisiin tilanteisiin, joissa suurten maiden johdolla ajetaan tendenssipolitiikkaa, jolla välttämättä ei ole edes mitään tekemistä ilmastopolitiikan kanssa. Suomen pitkiä sisäisiä etäisyyksiä, ilmastoa tai riippuvuuttamme meriliikenteestä tuskin huo-

Valiokunnan lausunto TaVL 36/2021 vp
Eriävä mielipide 1

mioitaisiin Euroopassa. On vaarana, että EU etenee suurien maiden etujen ehdoilla ja Suomelle tärkeät näkökulmat sivuutetaan. Tämä koskee vihreän taksonomian määrittelytyötä, asetusten muotoilua ja myöhemmin tuki- ja veropäätöksiä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 19.10.2021

Veikko Vallin ps
Sakari Puisto ps
Minna Reijonen ps